

але за умови, що викладач заздалегідь підготує методику проведення гри на занятті, введе в гру момент змагання, вибере систему оцінок, сформулює виробничу ситуацію, завчасно розкаже про умови і правила гри, пояснить методику оформлення результатів виконання завдання.

Подальшого науково-педагогічного пошуку потребує перевірка ефективності застосування ігрових методів навчання у процесі вивчення економічних дисциплін.

Список використаних джерел:

1. Активізація навчання в економічній освіті: навч. посіб.- Вид. 2-ге, доп.- К.:КНЕУ,2003. – 298с.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие / Селевко Г.К. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
4. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики / А.Н.Леонтьев. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 584 с.

Рассмотрены причины применения игровых методов обучения при изучении экономических дисциплин.

Игровые методы, дидактическая игра, деловая игра, метод круглого стола.

The reasons for the application of game teaching methods in the study of economic subjects.

Gaming practices, didactic games, role play, the method of the round table.

УДК 378.147

**ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ**

А.А. Каленський, кандидат педагогічних наук

І.П. Прокопенко, магістр

З історичної точки зору розглянуто виникнення методу проектів і проектних технологій, висвітлено доцільність застосування проектних форм роботи студентів при вивченні дисципліни «Вступ до спеціальності» у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації спеціальності 5.08010102 «Землепорядкування».

Метод проектів, проектна технологія, дисципліна «Вступ до спеціальності», землепорядник.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Складна демографічна ситуація в нашій країні створила і певні проблеми із

залучення абітурієнтів для вступу у вищі навчальні заклади. Це спонукає вузи до широкої профорієнтаційної роботи. Активна діяльність у цьому напрямку дає свої результати і щоосені в навчальних закладах вітають молоду когорту першокурсників.

Відразу перед вузами постає нове завдання – зберегти щойно набраний контингент студентів. Особливо актуальним це є для навчальних закладів I-II рівнів акредитації, так як до них вступає молодь, що отримала базову середню освіту і має можливість повернутись у стіни рідної школи. Тому вагомим процесом є адаптація студентів до умов навчання у вищому навчальному закладі. Істотний вплив на перебіг процесів соціально-психологічної адаптації студентів мають такі чинники, як ставлення до обраного фаху, професійне спрямування та особистісне самовизначення.

З метою полегшення адаптаційного процесу в навчальні плани спеціальності 5.08010102 «Землевпорядкування» введена дисципліна «Вступ до спеціальності» яка викладається протягом першого семестру. Її завдання – провести професійну адаптацію студентів у технікумі. Здійснити процес прилучення особистості до обраної професії. Постає питання, яку педагогічну технологію (одну чи декілька) використати, щоб навчання дисципліни не звелось до пояснення викладачем термінів та означень що використовуються в землевпорядній галузі.

Вирішити це завдання можна за умови, що навчання з дисципліни буде спрямовано на розвиток активності, самостійності, творчих здібностей кожного студента.

На наш погляд, проектна технологія, як ніяка інша в доступній, живій формі допоможе ознайомити студентів із різноманітністю, суттю і значенням для розвитку нашої країни, однієї з найдревніших професій – землевпорядника; спрямувати їх на самостійний пошук інформації, проведення досліджень та особистісний розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ш.Амонашвілі, В.Давидов зазначають, що використання методу проектів дозволяє реалізувати особистісно-діяльнісний підхід. Застосування проектної технології у вищих навчальних закладах висвітлено у працях Т.Башинської, В.Гузєєва, С.Ізбаша, О.Касьянова.

Метою статті є дослідження доцільності застосування проектних робіт студентів при вивченні дисципліни «Вступ до спеціальності».

Виклад основного матеріалу. Аналіз досліджень В.Дідух свідчить про те, що проектна діяльність виникла у XVI ст. у зв'язку із прагненням італійських архітекторів зробити архітектуру наукою і звести її в ранг навчальних предметів, а у кінці XVIII ст. з появою інженерних професій, цей метод поширився в технічних і промислових вищих школах спочатку у Франції, потім у Німеччині,

Австрії, Швейцарії і, нарешті, в середині ХІХ ст. – у США, де склалася власна система поглядів на метод проектів. Так, С.Робінсон вимагав виконання проектів не тільки на креслярській дошці, але і в майстернях, через здійснення всього процесу виготовлення виробів. Проектний метод навчання згодом ліг в основу вивчення технічних дисциплін і сприяв популярності трудового навчання в американських школах [6].

У 90-х роках ХІХ ст. Дж.Дьюї запропонував будувати навчання на активній основі, через самостійну діяльність учнів і при цьому доводив, що знання засвоюються міцно лише ті, які пізнаються через власну самостійну діяльність. Згодом У.Килпатрік опубліковує відому роботу „Метод проектів», де під проектною діяльністю розуміє будь-яку активність, діяльність дітей, яка ними вибрана вільно і тому виконується охоче „від щирого серця» [7].

В Україні метод проектів активно почав культивуватися після затвердження Міністерством освіти і науки нового стандарту технологічної освіти. Дана проблема знайшла відображення у працях С.Гончаренка, А.Колота, В.Панчука, В.Сидоренка та ін.

Сьогодні вимагає впровадження в освітню практику особистісно-орієнтованого підходу. Як відзначив І.Бех, головна установка та спрямованість особистості в юності полягає саме в діяльному самовизначенні, виборі власного життєвого шляху.

Метод проектів дозволяє організувати справжню дослідницьку творчу самостійну діяльність протягом всього навчального часу, який відведено на вивчення дисципліни, використовуючи при цьому всю різноманітність методів і форм самостійної пізнавальної, практичної та творчої роботи. Проектна форма педагогічної діяльності пропонує відмовитись від авторитарних методів навчання та передбачає продумане й концептуально обґрунтоване поєднання різноманітних методів, форм і засобів навчання [2].

З огляду на це особливого значення набуває реалізація проектної діяльності на заняттях з дисципліни «Вступ до спеціальності». Протягом першого семестру студентам у рамках навчальної програми з дисципліни необхідно ознайомитись з:

- історією, традиціями та перспективами навчального закладу;
- системою освіти в Україні, її адаптацією до Болонського процесу;
- структурою аграрної освіти;
- методикою підготовки молодших спеціалістів техніків-землевпорядників;
- сучасними методами пошуку науково-технічної інформації;
- основами землеустрою та раціонального природокористування;
- основами землеустрою і роллю землевпорядника в сучасних умовах [5].

Вивчення дисципліни спирається на теоретичні розробки суміжних (автоматизації земельного кадастру, економіки сільського господарства та землекористування, земельного, цивільного, екологічного, кримінального й іншого права, меліорації земель, комп'ютеризації тощо).

Засвоїти весь матеріал під час лекцій, практичних, семінарських занять, колишнім школярам складно. Тому необхідно залучати їх до проектної технології, адже, проектування – комплексна діяльність, якій властиві:

- ознаки автодидактики, учасники проектування ніби автоматично (без спеціально означеного дидактичного завдання з боку організаторів) засвоюють нові поняття, нові уявлення про різні сфери життя, про виробничі, особисті, соціально-політичні відносини між людьми, нове розуміння змісту тих змін, яких потребує життя;

- участь у проектній діяльності ставить студентів у позицію господаря життя, тобто проектування виступає як принципово інша суб'єктна, а не об'єктна форма участі в соціальній діяльності;

- проектування – це специфічний індивідуально-творчий процес, що потребує від кожного оригінальних нових рішень, і водночас – це процес колективної творчості [1].

Використання проектної діяльності при вивченні дисципліни «Вступ до спеціальності» ставить нові вимоги до викладача, який допомагатиме робити перші кроки студентів в освоєнні майбутньої професії землевпорядника. Загалом викладач під час виконання проекту виконує декілька ролей, тому що він: 1) ентузіаст, оскільки повинен «запалити» учасників проекту загальною ідеєю; 2) професіонал, бо володіє знаннями та вміннями в кількох галузях (землевпорядкування, економіка сільського господарства, екологія, комп'ютеризація та ін.); 3) консультант, організатор доступу до необхідних ресурсів та спеціалістів (організовує зустрічі із спеціалістами землевпорядної служби, колишніми випускниками); 4) керівник (людина, яка задає питання, підбадьорює, надає моральну підтримку, особливо у питаннях розподілу часу та зусиль виконавців); 5) партнер у процесі навчання (його мета – допомогти швидко адаптуватись в навчальному закладі, переконати у правильності вибору майбутньої професії, розвинути ініціативність, винахідливість, творчість, позитивне сприйняття навчального матеріалу) [1].

Є.Бондаренко, А.Нікітіна, В.Реут, М.Фоміна розглядають метод проектів як одну з новітніх прогресивних педагогічних технологій. За типологією (в рамках вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності») проект може бути дослідницьким, творчим, інформаційним, ігровим, екскурсійним, тощо. Залежно від педагогічного завдання проект може використовуватись як:

– творча робота, яка дозволяє більш глибоко засвоїти запропонований програмою матеріал у структурі аудиторної і позааудиторної діяльності;

– метод засвоєння поширених тем програми, які передбачають інтеграцію знань із різних дисциплін;

– варіант проведення підсумкових занять за розділами програми або всього курсу [7].

Вибір тематики проектів у різних ситуаціях може бути різним. В одних випадках викладач визначає тему з урахуванням навчальної ситуації з дисципліни, власних професійних інтересів, інтересів та можливостей студентів. В інших випадках – тематика проектів, особливо призначених для позааудиторної діяльності, може бути запропонована і самими студентами.

Творчі проекти доцільно організовувати як групові, оскільки передбачають виконання учасниками багатьох функцій. Груповий пошук інформації та її творче перетворення – все це відкриває велику можливість самореалізації для студентів, розкриває їхні здібності. Окрім участі у попередній роботі кожен з учасників повинен обов'язково взяти участь у захисті проекту (для кожного визначається посильна роль). Назви проектів можуть бути такими: «День народження технікуму», «Наші видатні особистості» «Ми – землевпорядники», «Творчий ЗЕМЛЕТРУС» , «Посвята у студенти відділення »та інші.

Екскурсійні проекти можуть бути представлені у вигляді звітів (відео сюжетів, слайд-шоу, фото-колажів) щодо проведення екскурсій на геодезичний полігон, в землевпорядні організації, музей навчального закладу, бібліотеку та комп'ютерний центр.

Виконання проекту як додаткової творчої роботи з дисципліни, не пов'язаної з вивчення програмного матеріалу, дозволяє узагальнити отримані виконавцями знання, оцінити здібності студентів та їх творчий потенціал. Тематами таких проектів можуть бути: «Система освіти країн-учасниць Болонського процесу», «Землевпорядний альманах. Хто такі землеміри?», «Різноманітність моєї професії».

Проектна форма роботи у даному випадку має допомогти студентам відчувати практичну значущість отриманих знань з дисципліни, навчити орієнтуватись та аналізувати доступні джерела інформації.

Інформаційні та дослідницькі проекти доцільно проводити, як підсумкове заняття з розділу, чи об'ємної теми, вони можуть мати назву: «Цікавий світ геодезії», «Де продовжити навчання?», «Водні ресурси мого краю», «Бібліотека чи інтернет?» «Земельні реформи на землях України» та ін.

Наприкінці вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» рекомендуємо запропонувати студентам профорієнтаційний проект під назвою «Обирайте професію – Землевпорядник!». Оформлений у вигляді брошури чи буклету набраний та роздрукований за допомогою звичайної видавничої системи – такий результат проекту може бути досить вагомим продуктом, одержаним у результаті проектної роботи. А головне, що інформація, самостійно зібрана в процесі проектної діяльності, матиме можливість практичного застосування. Буклети та брошури студенти можуть розповсюдити серед своїх родичів, друзів та знайомих, які ще не обрали майбутню професію.

Робота над проектом є цікавою для студентів, а що їх цікавить – стає предметом спілкування у молодіжних соціальних мережах. Вони діляться з однолітками враженнями, виставляють фото та відео, презентують результати своєї діяльності. Тож на певний час реклама навчального закладу, чи конкретної спеціальності, буде забезпечена.

Висновки. Отже, використання проектних форм роботи студентів при навчанні дисципліни «Вступ до спеціальності» є перспективним, оскільки розвиватиме їх активність, самостійність сприятиме розвитку критичного мислення та творчого потенціалу. Працюючи над проектом, студенти спілкуються, співпрацюють і допомагають один одному в процесі навчання, розвивають соціальні, розумові та комунікативні навички. Цей вид діяльності сприяє здійсненню індивідуального підходу в групах з різним рівнем підготовки під час вивчення та засвоєння нового матеріалу.

Перспективи подальших досліджень є експериментальна перевірка ефективності використання проектної технології при навчанні дисципліни «Вступ до спеціальності» спеціальності 5.08010102 «Землевпорядкування»

Список використаних джерел

1. Аліксічук О.С. Проектна діяльність студентів у процесі опанування навчальної дисципліни «Шкільний курс світової художньої культури та методика його викладання». Навчально-методичний посібник / О.С. Аліксічук, В.В. Федорчук – Камінець-Подільський :КПНУ, 2008. – С. 42.
2. Башинська Т. Проектувальна діяльність – основа взаємодії вчителя та учнів / Т. Башинська// Початкова школа. – 2003. – №6. – С.58-59; №7. – С59-62.
3. Бех. І. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник / Бех. І. – К.: ІЗМН, 1998. – С 204.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. Пособие для студ. пед. вузов. системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров; Под ред. С.Е. Полат. – 2-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 272с.
5. «Вступ до спеціальності» програма для аграрних вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації зі спеціальності 5.08010102

- «Землевпорядкування» / Куліковський Б.Б., Шумлянський В.С., Шевченко З.І. – НМЦ аграрної освіти, 2011. – 14с.
6. Настільна книга педагога. Посібник для тих хто хоче стати вчителем-майстром / В.М. Андрєєва, В.В. Григораш. – Х.: Вид. група «Основа : Тріада +», 2007. – 352 с.
7. Федорчук Е. І. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник . – Кам'янець-Подільський : АБЕТКА, 2006. – С. 57.

С исторической точки зрения рассмотрены возникновения метода проектов и проектных технологий, отражены целесообразность применения проектных форм работы студентов при изучении дисциплины «Введение в специальность» в высших учебных заведениях I-II уровня аккредитации специальности 5.08010102 «Землеустройство».

Метод проектов, проектная технология, дисциплина «Введение в специальность», землеустроитель.

From a historical point of view of a method considered the projects and technologies that reflect the feasibility of the project forms the work of students in the study course "Introduction to the profession" in higher education I-II levels of accreditation specialty 5.08010102 "Land Management".

The method of project, design technology, discipline "Introduction to speciality", landsurveyor.

УДК 378.14: 504(043)

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ ОСВІТОЮ ВИЩОЇ ШКОЛИ

**Т. Саєнко, професор кафедри екології
Національний авіаційний університет**

Розглянуто шляхи модернізації екологічної освіти вищої школи у період компетентнісної парадигми та заключного етапу Декади освіти для сталого розвитку (2011-2014 рр.).

Ключові слова: моніторинг екологічної освіти; освіта для сталого (збалансованого) розвитку; інформаційне суспільство.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Нині акцент в освіті зміщується від навчання взагалі (когнітивна парадигма) до його якості, дієвості, гармонійності (компетентнісна парадигма). Суттєвим фактором переходу до освіти сталого (збалансованого) розвитку та посилення ролі екологічної освіти є удосконалення системи управління галуззю та запровадження ефективного освітянського менеджменту і аудиту. Науково обґрунтоване управління передбачає планування із залученням усіх національних ресурсів, організацію